

PAPER DETAILS

TITLE: 48-66 AYLIK ÇOCUKLARIN GELİŞİM DÜZEYLERİNE UYGUN ÇOCUK KİTAPLARI NASIL OLMALIDIR? BİR DELPHİ ÇALIŞMASI

AUTHORS: Tuğçe GÜZELYURT,Seda SARAÇ

PAGES: 52-75

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/537271>

48-66 Aylık Çocukların Gelişim Düzeylerine Uygun Çocuk Kitapları Nasıl Olmalıdır? Bir Delphi Çalışması

*Tuğçe GÜZELYURT¹

Şırnak Üniversitesi, Türkiye

Seda SARAÇ²

Bahçeşehir Üniversitesi, Türkiye

Geliş Tarihi: 1 Haziran 2018

Kabul Tarihi: 30 Haziran 2018

Özet:

Çocuklara küçük yaşlardan itibaren okuma alışkanlığının ve sevgisinin aşılanması büyük önem taşımaktadır. Bunun en eğlenceli ve etkili aracı ise çocuk kitaplarıdır. Erken yaşlardan itibaren çocukların ilgi ve meraklarına hitap eder nitelikte hazırlanmış çocuk kitapları ile etkileşime girmelerine olanak sağlanması yoluyla onların okumayı eğlenceli bir uğraş olarak görmeleri ve dolayısıyla okumaya karşı olumlu tutum geliştirmeleri sağlanabilir. Bununla birlikte çocuğun ilgisini çeken veya okurken eğlendiren her çocuk kitabının çocuğun gelişiminde olumlu etkiler bırakacağını söylemek mümkün değildir. Bu doğrultuda çocuk kitabı yazarlarına, yayınevlerine ve ebeveynlere çocuk kitabı biçimi ve içeriği açısından rehberlik edecek genel bir çerçeveye ihtiyaç olduğu görülmektedir. Türkiye’de hedef kitlesi okul öncesi olan çocuk kitaplarında bulunması gereken özelliklerin belirlenmesi üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde çalışmaların genelinde alanyazında yer alan biçim ve içerik açısından genel kabul görmüş görüşler derlenerek çocuk edebiyatı metinlerinde bulunması gereken özellikler ortaya konmuştur. Çocuk kitaplarının çocukların gelişim düzeylerine uygunluğunun değerlendirilmesinde kriter olabilecek bir çerçeve bulunmamasına karşın çocuk kitaplarının niteliklerini farklı boyutlar açısından inceleyip değerlendiren çok sayıda çalışma yapılmış olduğu görülmektedir. Çocuk kitaplarının çocukların gelişim düzeyine uygun olup olmadığı konusunda hem yazım sürecinde çocuk kitabı yazarlarına hem de kitap seçim sürecinde ebeveynlere rehberlik edecek kriterler bulunmamaktadır. Şayet çocuk kitaplarının okurken eğlendirmesi dışında çocuğun gelişimini olumlu yönde etkilemesi ve çocuk üzerinde olumsuz etki bırakmaması isteniyorsa, yazar ve çizerlerin gelişimi destekleyici nitelikte kitaplar yazması ve ebeveynlerin de bu nitelikte kitaplar seçmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, çocuk kitaplarında bulunması gereken çocuğun gelişimini destekleyici niteliklerin neler olduğunun ortaya konması önem kazanmaktadır. Bu doğrultuda çalışmada “48-66 aylık çocukların gelişim düzeylerine uygun çocuk kitapları nasıl olmalıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Çalışmada alan uzmanlarının görüşleri arasında fikir birliğine ulaşmayı amaçlayan Delphi tekniği kullanılmıştır. Delphi tekniği, Türkiye’de çocuk edebiyatı alanında çalışmalar yapan akademisyenler ve çocuk kitabı yazarlarının katılımıyla 3 tur olarak gerçekleştirilmiştir. Delphi birinci turunda uzmanlara “48-66 aylık çocukların gelişim düzeylerine uygun çocuk kitabı özellikleri nasıl olmalıdır?” sorusu yöneltilmiş ve gelen cevaplar içerik analizi tekniği ile incelenerek 2 ana tema, 14 alt tema ve 217 madde belirlenmiştir. Delphi ikinci ve üçüncü turlarında ise medyan, üçüncü çeyrek, birinci çeyrek ve çeyrekler arası genişlik hesaplamaları yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda iki ana tema (biçim ve içerik) ve 14 alt tema altında yer alan toplam 108 madde üzerinde görüş birliği sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Edebiyatı, Çocuk Gelişimi, Çocuk Kitabı, Delphi Tekniği, Okul Öncesi Dönem, Biçim ve İçerik

Abstract:

It is of a great importance to cultivate a reading habit and affinity for books in children from an early age. The most fun and effective tool for this endeavor is children's books. Through the provision of children's books that are elaborated to appeal to interests and curiosity of children from an early age, conducting children to regard reading as fun and thus develop a positive attitude towards reading can be achieved. However, it is not possible

¹ Öğr. Gör., E-Mail: tugce.guzelyurt@hotmail.com

² Dr. Öğr. Üyesi, E-Mail: seda.saraces.bau.edu.tr

to say that each child's book that entertains children will have a positive impact on the development of children. In this respect, there is a need for a general framework that can guide the children's book authors, publishers, and parents in terms of what format and content these book should have. When the studies conducted in Turkey with a view to determinate what properties should be included in children's books and whose target group is preschool are examined, it is seen that studies generally compile opinions generally accepted in terms of content and form and has they introduce features to be included in compiling children's literature text. It can be seen that although there is not a framework for evaluating the suitability of the children's books to children's development, there are numerous studies carried out to inspect and assess the quality of children's books from different dimensions. There is a lack of criteria to determine whether or not children's books contribute to the development of children, both for the process of redaction that can help authors and to guide parents through the process of selection. If it is requested that not only children's books entertain while reading but also they have a positive effect on the child's development and not any negative effects on children, it is necessary that authors and illustrators produce books supporting the development and parents choose the books with these qualities. In this context, it is becoming increasingly important to put forward what qualifications are needed in children's books that can contribute to the development of children. In this respect, the study is looking for an answer to this problem: "What kind of children's books are appropriate for the children aged between 48 and 66 months?" In this study, Delphi technique designed to reach consensus among field experts' views was used. Delphi technique was carried out in 3 rounds with the participation of academics and children's book authors who work in the field of children's literature in Turkey. In the first round of the Delphi study, experts were asked: "What are the appropriate features children's book should have according to the development level of children aged between 48 and 66 months?" and responses received were examined with the content analysis technique and 2 main theme, 14 sub theme and 217 article were determined. In the second and third rounds of the Delphi, median, third quarter, first quarter and inter-quarter width calculations were made. As a result of the research, consensus was reached on two main themes (format and content) and total of 108 articles enumerated under 14 Sub-themes

Key Words: Children's Literature, Child Development, Children's Books, Delphi Technique, Pre-school Period, Form and Content

1. Giriş

Çocuklara küçük yaşlardan itibaren okuma alışkanlığının ve sevgisinin aşılınması büyük önem taşımaktadır. Bunun en eğlenceli ve etkili aracı ise çocuk kitaplarıdır. Erken yaşlardan itibaren çocukların ilgi ve meraklarına hitap eder nitelikte hazırlanmış çocuk kitapları ile etkileşime girmelerine olanak sağlanması yoluyla onların okumayı eğlenceli bir uğraş olarak görmeleri ve dolayısıyla okumaya karşı olumlu tutum geliştirmeleri sağlanabilir.

Şüphesiz çocuk kitaplarının tek faydası, çocukların okumaya ilişkin tutumlarını olumlu yönde etkiliyor olmaları değildir. Birçok uzmana göre çocuklara yönelik olarak hazırlanan bu kitaplar; çocuğa yeni bilgi, kavram ve deneyimler kazandırma, yaratıcılığı ve problem çözme becerisini geliştirme vb. katkılar sağlayarak bütün gelişim alanlarında çocukları olumlu yönde desteklemektedir (Alkan Ersoy ve Bayraktar, 2015; Alpöge, 2003; Aslan, 2006; Baker, Scher ve Mackle, 1997; Civaroglu, 2000; Dağlıoğlu ve Çakmak, 2009; Dilidüzgün, 2003; Gönen, 2000; İpek-Yükselen ve Bencik-Kangal, 2011; Kiefer, Hepler, Hickman ve Hucks, 2007; Leech ve Rowe, 2014; Özyar, 2012; Sever, 2015; Strikland, 1977; Tanju, 2010; Turla, 2015).

Bununla birlikte çocuğun ilgisini çeken veya okurken eğlendiren her çocuk kitabının çocuğun gelişiminde olumlu etkiler bırakacağını söylemek mümkün değildir. Veziroğlu ve Gönen (2012) Türkiye’de yayınlanan 250 çocuk kitabını, Milli Eğitim Bakanlığı’nın 2006 Okul Öncesi Öğretim Programı’nda yer alan 5 gelişim alanı açısından incelemiş ve söz konusu kitapların bu kazanımların sadece %18,5’ini karşıladığını tespit etmişlerdir. Dağlıoğlu ve Çakmak (2009) da 174 çocuk kitabını inceledikleri çalışmada kitapların birçoğunun çocuklar üzerinde olumlu etki yaratacak nitelikte olmadığını, hatta çocukların gelişimini olumsuz yönde etkileyecek şiddet ve korku öğeleri barındırdıklarını ortaya koymuşlardır. Bu ve benzeri araştırmalar, her çocuk kitabının çocuğun gelişimini destekler nitelikte olmadığını açıkça göstermektedir. Bu doğrultuda çocuk kitabı yazarlarına, yayınevlerine ve ebeveynlere çocuk kitabı biçimi ve içeriği açısından rehberlik edecek genel bir çerçeveye ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Türkiye’de hedef kitlesi okul öncesi olan çocuk kitaplarında bulunması gereken özelliklerin belirlenmesi üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde çalışmaların genelinde alanyazında yer alan biçim ve içerik

açısından genel kabul görmüş görüşler derlenerek çocuk edebiyatı metinlerinde bulunması gereken özellikler ortaya konmuştur. (örn; Aydın, 2000; Çınar, 2009; Çiftçi, 2013; Ersoy ve Bayraktar, 2015; Gönen, 2000; Karatay, 2011; Kocabaş, 2017; Körükçü, 2012; Sever, 1995; Yılar ve Celepoğlu, 2013). Çocuk kitaplarının çocukların gelişim düzeylerine uygunluğunun değerlendirilmesinde kriter olabilecek bir çerçeve bulunmamasına karşın çocuk kitaplarının niteliklerini farklı boyutlar açısından inceleyip değerlendiren çok sayıda çalışma yapılmış olduğu görülmektedir. (örn; Bilgin, 2011; Döl, 1999; Fletcher ve Reese, 2005; Gönen, Katrancı, Uygun ve Uçuş, 2011; Gönen, Uludağ, Fındık-Tanrıbuyurdu ve Tüfekçi, 2014; Güleç ve Geçgel, 2006; Hsiao ve Chang, 2015; Körükçü, 2012; Kul, 2014; Nodelman, 1996; Norton vd., 2007; Şeref, 2008; Taşdemir, 2005). Tüm bu çalışmalar incelendiğinde de araştırmacıların alanyazın taraması sonucu elde ettikleri bilgiler doğrultusunda kriter listelerini oluşturdukları ve kitapları bu listeler aracılığı ile değerlendirdikleri görülmektedir.

Çocuk kitaplarının çocukların gelişim düzeyine uygun olup olmadığı konusunda hem yazım sürecinde çocuk kitabı yazarlarına hem de kitap seçim sürecinde ebeveynlere rehberlik edecek kriterler bulunmamaktadır. Şayet çocuk kitaplarının okurken eğlendirmesi dışında çocuğun gelişimini olumlu yönde etkilemesi ve çocuk üzerinde olumsuz etki bırakmaması isteniyorsa, yazar ve çizerlerin gelişimi destekleyici nitelikte kitaplar yazması ve ebeveynlerin de bu nitelikte kitaplar seçmesi gerekmektedir (Sawyer, 2004; Sever, 2015). Bu bağlamda, çocuk kitaplarında bulunması gereken çocuğun gelişimini destekleyici niteliklerin neler olduğunun ortaya konması önem kazanmaktadır. Bu doğrultuda çalışmada “48-66 aylık çocukların gelişim düzeylerine uygun çocuk kitapları nasıl olmalıdır?” sorusuna cevap aranmıştır.

2.Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

48-66 aylık çocukların gelişimlerine uygun çocuk kitaplarının sahip olması gereken özelliklerin belirlenmesi amaçlanan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışmaları; mevcut bir olayın, programın, ortamın, birbirine bağlı sistemlerin ya da sosyal grubun detaylı incelendiği yöntem olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak Kılıç, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2015). Araştırmada çocukların gelişim düzeylerine uygun çocuk kitaplarının özelliklerini belirlemek için ardışık anket uygulamaları aracılığı ile konu alanı uzmanları arasında görüş birliği sağlanmasına imkân tanıyan Delphi tekniği kullanılmıştır.

2. 2. Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcı grubu, çeşitlilik içeren durumlarda benzerlik ve farklılıkları ayırt edebilmeye olanak sağlayan amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik yöntemi ile belirlenmiştir. Uzmanlık ölçütü olarak akademisyenler için “çocuk edebiyatı alanında çalışma”, yazarlar için ise “48-66 aylık çocuklara yönelik kitap yazma” kriterleri belirlenmiştir. Bu doğrultuda yapılan araştırmalar sonucunda 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Türkiye genelindeki 61 üniversitenin Okul Öncesi Öğretmenliği bölümleri, Çocuk Gelişimi bölümleri ve Çocuk Gelişimi programlarında görev yapmakta olan 276 akademisyen ile 20 çocuk kitabı yazarına e-posta üzerinden çalışmanın içeriğini anlatan davet mektubu gönderilmiştir. Bu davet çağrısına 42 uzmandan olumlu yanıt alınmıştır.

Delphi birinci turunda 30 uzman (K:21; E:9), ikinci ve üçüncü turlarında ise 19 uzman (K:10; E:9), ankete yanıt vermiştir. Alanyazında, bir Delphi araştırması için katılımcı sayısının 13 ile 77 arasında olmasının uygun olacağı görüşünün hakim olduğu görülmektedir (örn; McIlraht, Keeney, McKenna ve McLaughlin, 2010; Herring, 2004; Wilson, McLain ve Sharma, 2010). Bu görüş doğrultusunda bu çalışmada katılımcı sayısının yeterli olduğuna karar verilmiştir. Tablo 1’de her tur için katılımcı sayı ve özellikleri katılım yüzdeleri ile gösterilmektedir.

Tablo 1. Delphi Turlarına Göre Katılımcı Sayıları, Katılımcı Özellikleri ve Katılım Yüzdeleri

	1. tur	2.tur	3.tur
Anket gönderilen uzman sayısı	42	30	19
Yanıtlayan uzman sayısı	30	19	19
Akademisyen	24	15	15

Kitap yazarı	6	4	4
Katılım yüzdesi	%71,43	%63,33	%100

2. 3. Verilerin Toplanması ve Analizi

48-66 aylık çocukların gelişim düzeylerine uygun çocuk kitabı özelliklerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmada veriler 3 turdan oluşan Delphi tekniği ile toplanmıştır. Delphi tekniğinde; konu alanı uzmanlarının farklı görüşleri olduğu bir konuda ardışık anketler (ortalama 2-3 hafta arayla uygulanan anketler) yoluyla konu alanı uzmanlarının görüşleri alınarak bir uzlaşma oluşturulması amaçlanmaktadır (Rossman ve Carey, 1995; Young ve Jamieson, 2001). Psikolojik ve sosyal baskı hissetmeden fikirlerini rahatça açıklayabilmelerine olanak sağlamak amacıyla uzmanların kimlik bilgileri gizli tutulduğu Delphi tekniğinde (Skulmoski, Hartman ve Krahn, 2007) anketler uzmanlara posta ya da elektronik posta yoluyla gönderilir. Tur sayısı ise istenen düzeyde uzlaşma sağlanana kadar sürdürülebilmektedir (Şahin, 2001; Hsu ve Sanford, 2007; Skulmoski, Hartman ve Krahn, 2007).

2. 3. 1. Delphi Tekniğinin Uygulanması

- 1. Problem durumunun belirlenmesi;* bu aşamada problemin tanımlanması ele alınmaktadır.
- 2. Alanyazının taranması;* problem durumuna ilişkin alanyazındaki araştırmalar incelenmektedir.
- 3. Katılımcıların seçimi;* problem durumuyla ilişkili katılımcı gurubu belirlenmektedir.
- 4. Birinci delphi anketinin katılımcılara gönderilmesi;* hazırlanan açık uçlu soru katılımcılara gönderilmektedir. Bu süreçte katılımcıların, alandan başka bir uzmanla fikir alışverişi yapmadan konu hakkında görüşlerini yazmaları istenmektedir.
- 5. Birinci delphi anketine verilen yanıtların analiz edilmesi ve ikinci delphi anketinin hazırlanıp katılımcılara gönderilmesi;* birinci delphi anketine verilen cevapların içerik analizleri yapılmaktadır. İçerik analizi sonucunda bulunan tema ve kategoriler ilişkili olma durumuna göre birleştirilmektedir. Görüşler maddeler halinde yazıldıktan sonra likert tipi ölçeğe dönüştürülüp katılımcılara gönderilmektedir. Katılımcılardan her madde için puanlamalarını yapmaları ve nedenlerini yazıp araştırmacıya belirtilen tarih aralığında tekrar göndermeleri istenmektedir.
- 6. İkinci delphi anketine verilen yanıtların analiz edilmesi ve üçüncü delphi anketinin hazırlanıp katılımcılara gönderilmesi;* ikinci delphi anketinde tüm katılımcıların, her madde için verdiği puanın istatistiksel analizi (medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik) yapılmaktadır. Hesaplamalar yapıldıktan sonra ölçeğe istatistiksel veriler, katılımcının eski puanı eklenerek üçüncü delphi anketi oluşturulmaktadır. İkinci delphi anketinde puanlamaların nedenleri ayrı bir ek dosyada bir araya getirilmekte ve üçüncü delphi anketiyle birlikte katılımcılara gönderilmektedir. Katılımcıların, istatistiksel verileri ve eski puanlamasını incelemesi istenmektedir. Bu doğrultuda kişisel beyin fırtınalarını yapıp yeni puanlamalarını ve nedenlerini yazmaları istenmektedir. Bu işlem sonrasında katılımcılar anketi araştırmacıya belirtilen tarih aralığında göndermektedirler.
- 7. Üçüncü delphi anketine verilen yanıtların analiz edilmesi;* tüm katılımcıların, her madde için verdiği puanın istatistiksel analizi tekrar yapılmaktadır.
- 8. Uzlaşma sağlanması ve çalışmanın sonlandırılması;* üçüncü delphi anketinin istatistiksel analizi sonucunda çeyrekler arası genişlikler yorumlanmaktadır. Çeyrekler arası genişliği 1.2 ve 1.2'den az olan maddeler üzerinde görüş birliği sağlandığı kabul edilmektedir. Görüş birliği sağlandığı belirlenmesi durumunda çalışma sonlandırılmaktadır. Görüş birliği sağlanmaması durumunda son tur tekrar edilebilmektedir (Semerci ve Semerci, 2001; Şahin, 2001; Tanaş, 2013).

2. 3. 1. 1. Delphi birinci turu

Delphi tekniğinin birinci turunda katılımcıların yaratıcı düşünebilmesi ve yanıtların farklılaşması amacıyla katılımcılara genellikle tek bir açık uçlu soru yöneltilmesi tercih edilmektedir (Hsu ve Sanford, 2007). Bu çalışmada da çalışmaya katılmayı kabul eden 42 uzmana e-posta yoluyla; "48-66 aylık çocukların gelişime uygun çocuk kitabı özellikleri nasıl olmalıdır?" sorusu yöneltilmiştir.

Uzmanlara 10 gün süre verilmiş ve bu süre içerisinde yanıtlarını bildirmeleri istenmiştir. Belirtilen süre içerisinde 30 konu uzmanından (24 akademisyen, 6 çocuk kitabı yazarı) yanıt alınmış ve Delphi birinci turu sonlandırılmıştır. Konu uzmanlarının verdikleri yanıtlar maddelere dönüştürülerek sıralanmış, içerik analizi yöntemi (kategorik analiz) ile analiz edilerek 2 tema altında yer alan 14 kategoride toplam 217 madde belirlenmiştir.

2.3.1.2. Delphi ikinci turu

Delphi ikinci turunda, birinci turda uzmanlardan gelen görüşlerin kategorik analizi sonucu elde edilen 217 madde 7'li likert (1= hiç katılmıyorum; 7= kesinlikle katılıyorum) olarak düzenlenerek birinci turda yanıt veren 30 uzmana e-posta ile gönderilmiştir. Uzmanlardan 217 maddenin her biri için 1 (hiç katılmıyorum) ile 7 (kesinlikle katılıyorum) arasında puanlama yapmaları ve her bir madde için tercih ettikleri puanlamaya ilişkin açıklama yazmaları istenmiştir. Uzmanlara yanıt vermeleri için 10 gün süre tanınmıştır. Verilen süre sonunda 19 konu uzmanından (15 akademisyen, 4 çocuk kitabı yazarı) yanıt alınmıştır. Gelen yanıtlar doğrultusunda her bir madde için birinci çeyrek (Ç1), medyan (Md), üçüncü çeyrek (Ç3) ve çeyrekler arası genişlik (Ç3-Ç1) istatistikleri hesaplanmıştır. Uzmanların verdikleri katılma/katılmama kararlarına ilişkin açıklamalar da ayrı bir formda birleştirilmiştir.

2.3.1.3. Delphi üçüncü turu

Delphi üçüncü turunda, uzmanlara gönderilmek üzere, her bir uzman için ayrı bir form hazırlanmıştır. Bu formda ikinci Delphi turunda yer alan 217 maddenin yanı sıra her bir madde için uzmanın ikinci turda kendi verdiği puan ve tüm uzmanların verdiği yanıtlar doğrultusunda her bir madde için hesaplanan birinci çeyrek (Ç1), medyan (Md), üçüncü çeyrek (Ç3) ve çeyrekler arası genişlik (Ç3-Ç1) istatistikleri bulunmaktadır. Formda ayrıca bu istatistiklerin ne anlama geldiği ve nasıl ele alınması gerektiği ile ilgili bilgilere de yer verilmiştir. Uzmanlardan bu istatistikleri de incelemeleri ve grubun eğilimi ile kendi yanıtları arasında kıyaslamalar yaparak yeniden katılıp/katılmama derecelerini işaretlemeleri istenmiş gerek gördükleri maddelerde yanıtlarını değiştirebilecekleri belirtilmiştir. Bunlara ek olarak bu turda uzmanlara, ikinci turda katılma/katılmama derecelerine ilişkin yaptıkları açıklamaların yer aldığı form da gönderilmiştir. Uzmanlara tanınan 10 günün sonunda 19 konu uzmanı (15 akademisyen, 4 çocuk kitabı yazarı) görüş bildirmiş ve bu şekilde üçüncü tur da tamamlanarak Delphi sürecine son verilmiştir.

3. Bulgular

3.1. Delphi Birinci Turu Sonucu Elde Edilen Bulgular

Delphi birinci turunda yöneltilen açık uçlu soruya 30 konu uzmanı yanıt vermiştir. Verilen yanıtlar içerik analizi yöntemlerinden kategorik analiz yolu ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda biçim özellikleri ve içerik özellikleri olmak üzere 2 ana tema ve bu 2 tema altında yer alan 14 kategoride toplam 217 madde ortaya çıkmıştır. Birinci turda konu uzmanlarının tamamının (%100) tema, boyut, konu, resimleme, kapak, dil ve anlatım kategorilerinde görüş bildirdikleri görülmüştür. Konu uzmanlarının en az görüş belirttikleri kategoriler ise basım (%20) ile plan (%13,3) kategorileri olmuştur. Tablo 2’de Delphi birinci turunda verilen yanıtların frekansı ve yüzdeleri ile elde edilen madde sayılarına yer verilmiştir.

Tablo 2. Delphi Birinci Turunda Verilen Yanıtların Kategorilere Göre Dağılımı ve Madde Sayıları

Temalar ve Kategoriler	Frekans (f)	Yüzde (%)	Madde Sayısı
I. Tema: Biçim			
1.Boyut	30	100	7
2.Kapak	30	100	19
3.Ciltleme	16	53,3	5
4.Malzeme-Kağıt	27	90	7
5.Ağırlık	13	43,3	5
6.Basım (Tipografi)	6	20	4
7.Harf-Yazım-Noktalama	18	60	17
8.Sayfa Düzeni (Mizanpaj)	11	36,6	16

9.Resimleme	30	100	34
II. Tema: İçerik			
1.Tema	30	100	13
2.Konu	25	100	50
3.Kahraman-Nesne	23	76,6	16
4.Dil ve Anlatım	30	100	17
5.Plan	4	13,3	7
TOPLAM			217

3.2. Delphi İkinci ve Üçüncü Turları Sonucu Elde Edilen Bulgular

Delphi birinci turunda yer alan görüşlerin analizi sonucu elde edilen maddelerin 7'li likert olarak düzenlenerek (1= hiç katılmıyorum; 7 =kesinlikle katılıyorum) uzmanlara gönderildiği Delphi ikinci turunda uzmanlardan, her bir madde için katılma derecelerini belirtmeleri ve bu katılma derecelerini gerekçelendirmeleri istenmiştir. Gelen yanıtlar incelenerek görüş birliği sağlanan maddeler tespit edilmiştir.

Alanyazında yer alan çalışmalarda görüş birliği sağlanan maddeleri belirlemek için araştırmacıların farklı yöntemlere başvurdukları görülmektedir. Bazı araştırmacıların uzmanların katılım yüzdesini temel aldıkları (örn; Ager, Stark, Akesson ve Boothby, 2010) bazı araştırmacıların ise ortalama, ortanca ve katılım yüzdesini birlikte kullandıkları görülmektedir (örn; Terrell, 2009; Kormaz ve Erden, 2012). Görüş birliğine karar vermenin bir diğer yolu ise çeyrekler arası genişlik temel alınmasıdır (örn; Elfeddali, Mesters, Wiersve Vries, 2010; Herring, 2004; Peng, 2009). Çeyrekler arası fark birinci ve üçüncü çeyrek arasındaki farktır. Birinci çeyrek; yanıtların %25'ini soluna %75'ini sağına alan değerdir. Üçüncü çeyrek ise yanıtların %25'ini sağına alan %75'ini soluna alan değerdir. Bu doğrultuda her bir madde için öncelikle birinci ve üçüncü çeyrek hesaplamaları yapılır ardından bu iki çeyrek arasındaki fark hesaplanır. Çeyrekler arası farkın az olması, o madde için görüş birliği sağlandığını göstermektedir. Zelif ve Heldenbrand (1993) üçüncü çeyrek ve birinci çeyrek arasındaki farkın 1,2'den küçük olan maddelerde görüş birliğine ulaşıldığını kabul etmektedir (akt. Şahin, 2001). Bu çalışmada da görüş birliği kararı çeyrekler arası fark temel alınarak belirlenmiştir. Tüm maddeler için hesaplanan çeyrekler arası farklar incelendiğinde, farkın 1,2'den küçük olduğu madde sayısının 44 olduğu görülmüştür. Diğer bir deyişle, ikinci turun sonunda konu uzmanları arasında 217 maddeden sadece 44 madde üzerinde (%20,28) görüş birliği sağlanabilmiştir.

Bu doğrultuda boyut kategorisinde 1 madde (%14,29), kapak kategorisinde 6 madde (%31,58), basım (tipografi) kategorisinde 1 madde (%25), harf-yazım-noktalama kategorisinde 1 madde (%14,29), sayfa düzeni (mizanpaj) kategorisinde 2 madde (%12,50), resimleme kategorisinde 10 madde (%29,41), tema kategorisinde 4 madde (%30, 77), konu kategorisinde 11 madde (%22), kahraman-nesne kategorisinde 1 madde (%6,25), plan kategorisinde 2 madde (%28,57), dil ve anlatım kategorisinde ise 5 madde (%29,41) olmak üzere toplam 44 madde (%20,28) üzerinde görüş birliği sağlanmıştır. Ciltleme, malzeme-kağıt ve ağırlık kategorilerinde ise görüş birliği sağlanan madde bulunmamaktadır.

Üçüncü ve son turda katılımcılara, Delphi ikinci turunda yer alan 7'li likert olarak hazırlanmış 217 madde ile birlikte her bir madde için uzmanın ikinci turda kendi verdiği puan ve tüm uzmanlarının verdiği yanıtlar doğrultusunda her bir madde için hesaplanan birinci çeyrek (Ç1), medyan (Md), üçüncü çeyrek (Ç3) ve çeyrekler arası genişlik (Ç3-Ç1) istatistikleri gönderilmiş. Katılımcılardan istatistikleri inceleyerek her bir madde için yeniden katılma/katılmama kararı vermeleri istenmiştir. Katılımcılardan gelen yanıtlar doğrultusunda, ikinci turda olduğu gibi, çeyrekler arası fark hesaplanarak görüş birliğine varılan maddeler belirlenmiştir. Farkın 1,2'den az olduğu 108 madde olduğu görülmüştür. Diğer bir deyişle son Delphi turunda uzmanların görüş birliğine vardığı madde sayısı 108'e (%49,77) yükselmiştir. Görüş birliğine varılan maddeler ve bu maddelere ilişkin hesaplanan birinci çeyrek (Ç1), medyan (Md), üçüncü çeyrek (Ç3) ve çeyrekler arası genişlik (Ç3-Ç1) istatistikleri Ek 1'de yer almaktadır.

3.2.1 Biçim Özellikleri

Biçim teması altında yer alan *boyut* kategorisinde, uzmanların sadece 2 maddede (%28,57) uzlaşma sağladığı görülmektedir. Bu sonuç doğrultusunda uzmanların çocuk kitaplarının farklı şekillerde ve çocuğun tutabileceği boyutta olması gerektiği konusunda görüş birliği içerisinde olduğu ancak standart bir boyut belirleme konusunda farklı fikirlere sahip oldukları görülmektedir.

Biçim teması altında yer alan *kapak* kategorisinde 13 maddede (%68,42) uzlaşma sağlandığı görülmektedir. Uzmanlar çocuk kitaplarının kapağının, resimli olması bu resimlerin estetik değer taşıması, içerikle örtüşmesi ve çocuğu korkutucu öğeler bulunmaması gerektiği konusunda da görüş birliği sağlamışlardır. Kitabın adının, yazarının ve çizerinin adının ön kapakta bulunması gerektiğini, kitabın tanıtımına yönelik bir iç kapak ve hitap ettiği yaş grubunu belirtmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Bunlara ek olarak kitabın kapağının kalın mukavva ya da kartondan yapılması yüzeyinin de sefelemlenmesi konusunda görüş birliği sağlamışlardır.

Biçim teması altında yer alan *ciltleme* kategorisinde 4 maddede (%80) uzlaşma sağlandığı görülmektedir. Uzmanlar çocuk kitaplarının ciltlemesinin ipe dikilerek ya da presleme yöntemiyle yapılmasının uygun olacağı ve telle ciltleme yapılmaması gerektiği konusunda görüş birliği sağlamışlardır.

Biçim teması altında yer alan *malzeme-kağıt* kategorisinde 4 maddede (%57,14) uzlaşma sağlandığı görülmektedir. Uzmanlar çocuk kitaplarında kullanılan kağıtların birinci kalite, mat olması gerektiği ve saman kağıdı, ikinci hamur kağıt, üçüncü hamur kağıt olmaması gerektiği konusunda görüş birliği sağlamışlardır.

Biçim teması altında yer alan *ağırlık* kategorisinde 3 maddede (%60) uzlaşma sağlandığı görülmektedir. Uzmanlar çocuk kitaplarının kalın yapraklı olması, kağıdın 90 gramın altında olmaması ve kitabın ağırlığının sayfa sayısı ile malzemeye bağlı olarak değişebileceği konusunda görüş birliği sağlamışlardır.

Biçim teması altında yer alan *basım* kategorisinde 1 maddede (%25) uzlaşma sağlandığı görülmektedir. Uzmanlar çocuk kitaplarında baskının temiz olması konusunda görüş birliği sağlamışlardır.

Biçim teması altında yer alan *harf-yazım-noktalama* kategorisinde 4 maddede (%23,52) uzlaşma sağlandığı görülmektedir. Uzmanlar çocuk kitaplarında yazının az olması, yazının resmin üstünde olması, yazım kurallarıyla noktalama işaretlerine uyulması ve harf büyüklüğünün 20-24 punto aralığında olması konusunda görüş birliği sağlamışlardır.

Biçim teması altında yer alan *sayfa düzeni* kategorisinde 4 maddede (%25) uzlaşma sağlandığı görülmektedir. Uzmanlar çocuk kitaplarında sayfanın $\frac{3}{4}$ 'ünün resim, $\frac{1}{4}$ 'ünün yazı olması, metinle metni anlatan resmin aynı sayfada bulunması, anlatılan olayların bir sıra içinde sayfalara yansıtılması ve yazıyla resmin birbirine karışmaması gerektiği konusunda görüş birliği sağlamışlardır.

Biçim teması altında yer alan *resimleme* kategorisinde 14 maddede (%41,17) uzlaşma sağlandığı görülmektedir. Uzmanlar çocuk kitaplarında resimlerin estetik, yaratıcı, dikkat çekici, anlaşılır olması, sayfadaki durumu açıklar nitelikte olması, illüstratörler tarafından resmedilmesi, kullanılan teknikle karakter çizimlerinin tutarlı olması ve yazı oranının resimden az olması gerektiği konusunda görüş birliği sağlamışlardır.

3.2.2 İçerik Özellikleri

İçerik teması altında yer alan *tema* kategorisinde 8 maddede (%61,53) uzlaşma sağlandığı görülmektedir. Uzmanlar çocuk kitaplarında temanın olumlu davranış özellikleri sunması, olumsuz özelliklerden uzak olması, bilimsel süreç becerilerini desteklemesi, farklı kültürleri tanımayla saygı gibi evrensel değerleri içermesi, temanın karşılaştırma, örneklendirme, tanık gösterme ve karşılaştırma ile duyumsatılması konusunda görüş birliği sağlamışlardır.

İçerik teması altında yer alan *konu* kategorisinde 26 maddede (%52) uzlaşma sağlandığı görülmektedir. Uzmanlar çocuk kitaplarının konusunun düşündürücü, eğlenceli, özgün, farklılıkları içeren, araştırmaya teşvik edici, kalıp yargılardan uzak, çocuğun yaşaması muhtemel zorluklarla ilgili olması gerektiği konusunda görüş birliği sağlamışlardır. Bunlara ek olarak çocuk kitaplarının konusunun olumlu sonuçla bitmesi ya da çocuğun tamamlanmasına uygun olması, dini konulara yer verilmemesi, dünyada olan her

şeyin çocuk kitaplarına konu olabileceği, yaşamın gerçekleriyle ilişkili olması, kalıp yargılar içermemesi ve çocuğa uygun bir anlatımla sunulması gerektiği konusunda görüş birliği sağlamışlardır.

İçerik teması altında yer alan *kahraman-nesne* kategorisinde 7 maddede (%43,75) uzlaşma sağlandığı görülmektedir. Uzmanlar çocuk kitaplarında kahramanın çocuğun özdeşim kurabileceği özellikte, inandırıcı, devingen, meraklı, araştırmacı, maceracı, mücadeleci olması gerektiği konusunda görüş birliği sağlamışlardır. Bunlara ek olarak kahramanın idealize edilmemesi, ürkütücü olmaması, emir ve öğütler vermemesi gerektiği konusunda görüş birliği sağlamışlardır.

İçerik teması altında yer alan *dil ve anlatım* kategorisinde 11 maddede (%64,70) uzlaşma sağlandığı görülmektedir. Uzmanlar çocuk kitaplarında cümlelerin devrik olmaması, Türkçe'nin doğru kullanılması, yeni kavramlara yer verilmesi, zıtlıklar sunulması, zaman kipinde tutarlılık olması, argo kelimeler kullanılmaması ve soyut kavramların somutlaştırarak verilmesi gerektiği konusunda görüş birliği sağlamışlardır.

İçerik teması altında yer alan *plan* kategorisinde 7 maddede (%100) uzlaşma sağlandığı görülmektedir. Uzmanlar çocuk kitaplarının sonunda sorulara yer verilmesi, çocuğun tamamlaması için yerler içermesi, çocuğun bakış açısına uygun sonlarla bitmesi, kopuk olaylara yer verilmemesi ve gereksiz ayrıntılardan arındırılması gerektiği konusunda görüş birliği sağlamışlardır.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada uzman görüşleri doğrultusunda 48-66 aylık çocukların gelişim özelliklerine uygun çocuk kitaplarının özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Delphi birinci turunda uzmanların “48-66 aylık çocukların gelişime uygun çocuk kitabı özellikler nasıl olmalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar analiz edilerek 2 tema (biçim ve içerik) ve bu temalar altında yer alan 14 kategoride toplam 217 nitelik ortaya çıkmıştır. Delphi üçüncü turunun sonunda bu 217 nitelikten 108'i üzerinde uzmanlar arası görüş birliği oluşmuştur.

Biçim teması açısından incelendiğinde boyut, kapak, ciltleme, malzeme-kağıt, ağırlık, basım, harf-yazım-noktalama, sayfa düzeni ve resimleme kategorilerinde toplam 49 nitelik konusunda uzlaşma sağlanmıştır. Buna göre çocuk kitaplarının boyutları belirlenirken çocuğun kitabı yalnız mı yoksa bir yetişkinle beraber mi inceleyeceği göz önünde bulundurulmalıdır. Senechal, Cornell ve Broda (1995) de, çalışmada elde edilen sonuçlarla benzer şekilde eğer çocuk kitabı tek başına inceleyecek ise kitabın çocuğun tutabileceği boyutta (iki kucak genişliğinde) olması gerekirken bir yetişkin ile inceleyecekse dev kitap ya da minyatür kitap gibi farklı boyutlarda da kitapların basılmasının uygun olacağını belirtmişlerdir.

Gelişimsel uygunluk açısından bakıldığında çocuk kitaplarının kapakları da önem kazanmaktadır. Güleç ve Geçgel (2006)'e göre çocuk kitaplarının uzun süre kullanılabilmesi, düzenli bir kitaplık oluşturma alışkanlığının kazanılması için kitap kapaklarının dayanıklı malzemelerden yapılması gerekmektedir. Kardaş Koçak (2017)'a göre ise kitapların dayanıklı olması çocukların kitapla etkileşiminin uzun süre devam etmesinde ve kitap sevgisinin oluşmasında etkili unsurlardan biri olmaktadır. Bu çalışmaya katılan uzmanlar arasında da çocuğun elinde kolay yıpranmaması için kapakların mukavvadan ya da kartondan yapılarak mat malzemeyle selofanlanmasının önemli olduğu konusunda görüş birliği olduğu görülmektedir. Kitabın kapağındaki resimlerin, içerikle ilişkili endişe yaratmayacak nitelikte sanatsal resimler olmasına özen gösterilmelidir. Ön kapakta kitabın yazarının ve resimleyen ismi ile kitabın hitap ettiği yaş grubuna yer verilmesi gerekmektedir. Çakmakçı (2011)'ya göre de kapakta yazarın ve resimleyen isminin yer alması, kitabın oluşumuna katkı sağlayanlar hakkında çocukta farkındalık oluşması açısından önemlidir.

Çalışmada, çocuk kitaplarının dikiş ya da tutkallanıp preslenerek ciltleme yöntemlerinden biri kullanılarak ciltlenmesi gerektiği konusunda da görüş birliği olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Sever (2015)'e göre çocuk kitaplarının dayanıklı olması için iple dikiş veya tutkallanıp presleme yöntemiyle ciltlenmelidir. Ancak, iple ciltleme maliyetli olduğu için yayıncıların çocuk için kullanışsız ve tehlikeli olan telle ciltleme yöntemini kullandıkları görülmektedir (Ersoy, Avcı ve Turla, 2009).

Araştırmada elde edilen bulgulara göre çocuk kitaplarında kullanılan kağıt mat ve birinci hamurdan tercih edilmeli, kağıt ağırlığı 90 gramın altında olmamalıdır. Çocuk kitaplarında saman, pelur, ikinci hamur ve üçüncü hamurdan kağıtlar tercih edilmemelidir. Oğuzkan (2006)'a göre de çocuk kitaplarında mat, kuşe ve birinci kalite hamurdan yapılmış kağıtlar tercih edilmelidir. Yayıncılar ekonomik olması sebebiyle ikinci ya da üçüncü kalite hamurdan kağıtlar kullanmakta, parlak kuşe göz yormasına rağmen hoş görüldüğü için tercih etmektedirler. Kardaş Koçak (2017)'a göre çocuk kitaplarında sayfa ağırlığı 90 gramın altında olan kağıtlardan hazırlanan kitaplar çabuk yıpranmaktadır. Çok ağır kağıtlardan yapılan kitaplar ise çocuğun kitabı taşıması ve incelemesi bakımından uygun değildir.

Çalışmaya katılan uzmanlar, çocuk kitaplarının baskısı konusunda titiz olunması gerektiğini, temiz bir baskının önemli olduğunu vurgulamışlardır. Ortiz, Stowe ve Arnold (2001) de bu yaş grubundaki çocukların henüz okumayı bilmiyor olmalarından dolayı, anlatılmak isteneni anlamalarında resimlerin önemli bir yeri olduğunu, bu nedenle kitapların baskısının lekesiz, temiz bir baskı olması gerektiğine değinmektedirler.

Çalışmada yer alan uzmanların dikkat çektiği ve titizlik gösterilmesi gerektiğini belirttikleri bir diğer konu da yazım kuralları ve harf büyüklüğüdür. Uzmanlar, harf büyüklüğünün 20-24 punto arası olması gerektiğine dikkat çekmişlerdir. Saçkesen (2008)'e göre okul öncesi dönemde yazı farkındalığının desteklenmesi için çocuk kitaplarında yazım ve noktalamaya dikkat edilmelidir. Milli Eğitim Bakanlığı kitapları değerlendirme yönergesinde de 6 yaş grubu çocuklar için harf büyüklüğünün 24 punto olması gerektiği belirtilmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013).

Çocuk kitaplarında resimler çok önemli bir rol üstlenmektedir. Resimler, çocuk ve kitap etkileşimini sağlayan en önemli unsurlardan biridir. Resimlerin niteliği, resim-metin oranı, resimle uyumlu metin ve sayfa düzeni içerisinde nasıl yerleştirileceği de bu anlamda son derece önemlidir. Araştırmaya katılan uzmanların görüşleri doğrultusunda çocuk kitaplarındaki resimler sanatsal, içerikle uyumlu ve merak uyandırıcı olması oldukça önem taşımaktadır. Resimler bu alanda uzmanlaşmış kişiler tarafından çizilmeli, resimlemede kullanılan teknikte süreklilik sağlanmalıdır. Alanyazında da birçok yazarın, resimlerin çocuğun düşünme becerilerini destekleyecek, estetik duygusunu geliştirecek nitelikte olması gerektiğini vurguladığı (örn; İpek Yükselen ve Bencik Kangal, 2011) bu konuda uzmanlaşmış illüstratörler tarafından çizilmesinin önemine değindiği (örn; Tosunoğlu ve Kaydibi, 2006) görülmektedir.

Çocuk kitaplarında yer alan resimlerle ilgili vurgu yapılan bir diğer konu da resim-metin oranıdır. Resim oranının fazla olmasının hem metnin anlaşılmasına katkı sağlayacağı hem de çocukların, anlatılmak isteneni tek başlarına, yetişkinlere ihtiyaç duymadan, sadece resimleri inceleyerek de anlamalarına imkan vereceği düşünülmektedir (Whitehurst ve Lonigan, 1999). Birçok yazarın, sayfa düzenlemesi yapılırken yazı oranının $\frac{1}{4}$ resim oranının ise $\frac{3}{4}$ olarak ayarlanmasının uygun olduğu görüşünde oldukları görülmektedir (Örn; Aygün, 2014; Brookshire, Scharff ve Moses, 2002; Konar, 2006; Sever, 2015). Bu çalışmada yer alan uzmanlar da resim oranının $\frac{3}{4}$ olması yönünde görüş bildirmişlerdir. Resmin ve metnin sayfadaki yerleşimi konusunda ise bu Delphi çalışmasına katılan uzmanların; metin ile metne ait resmin aynı sayfada olması, yazı ve resmin iç içe geçmemesi ve birbiriyle uyumlu olması gerektiği konularında görüş birliği içerisinde oldukları görülmektedir. Sarı (2006) da resmin ve metnin ne şekilde yerleştirildiğinin, hikayenin çocuk tarafından anlaşılması için önemli bir unsur olduğuna dikkat çekmekte, bu sebeple çocuğun kitapta gördükleri ile anlatılan olayın ilişkili olmasının önemine değinmektedir.

İçerik temasının tema, konu, kahraman-nesne, dil-anlatım ve plan kategorilerinde toplam 59 nitelik konusunda uzlaşma sağlanmıştır. Araştırma bulgusuna göre çocuk kitaplarında tema evrensel değerleri sunmalıdır. Bilimsel içerikler sunmalı, olumsuzluklar yerine olumlu örnekler barındırmalıdır. Alanyazında da benzer görüşlere rastlanmaktadır. Bilgin (2011)'e göre tema çocuklara sevgi, yardımlaşma, saygı, paylaşma gibi evrensel değerler sunmalıdır. Bununla birlikte çocukta kaygı yaratacak yanlış yargılara yer verilmemelidir.

Demircan (2006)'a göre çocuk kitabı yazarları çocuğa sezdirmek istediklerini didaktik olmadan, çocuğun yaşamından örnekler ve karşılaştırmalarla sunmalıdır. Bu çalışmada da temanın; karşılaştırma, örneklendirme, tanık gösterme yolları ile sunulması gerektiği görüşü öne çıkmaktadır. Ayrıca, konu;

merak uyandırıcı, özgün ve keyifli olmalıdır. Çocuğun düşünme becerilerini desteklemeli, evrensel değerler sunmalı ve kalıp yargılar içermemelidir. Konular dini içerikli olmamalıdır. Benzer şekilde Konar (2004) da çocuk kitaplarına her şeyin konu olabileceğini, önemli olanın konuyu ele alış biçimi olduğunu vurgulamakta, konunun çocuğun algısına uygun şekilde ele alınmasının önemine değinmektedir. Benzer şekilde Şirin (2000)'e göre konu çocukta merak uyandırmalı ve korkutmamalıdır. Tuğrul ve Feyman (2006) da okul öncesi dönemde çocuğun yaşaması muhtemel kritik olaylara (kardeş kıskançlığı, doğum, boşanma, okula başlama, ölüm vb...) yer verilmesi gerektiğine dikkat çekmektedirler.

Araştırma bulgusuna göre çocuk kitaplarında kahramanlar çocuğun model alabileceği, idealize edilmemiş, öğüt vermeyen ve problemi ana kahramanın çözdüğü bir yapıda olmalıdır. Çocuklar için soyut olan kahramanlar somutlaştırılmalıdır. Kahramanlar korkutucu ve olumsuz özellikler barındırmamalıdır. Alanyazın incelendiğinde bulgularla benzer görüşler olduğu görülmektedir. Mardi (2006)'ye göre çocuklar sembolik ve sihirli düşündükleri için bir nesneyle somutlaştırılabilen (Cadı-Süpürge gibi) kahramanlar çocuk kitaplarında olabilmektedir. Bu kahramanlar sunulurken özellikleri hep iyi ya da hep kötü şeklinde idealize edilmemelidir. Gönen ve Işıtan (2006)'a göre kahramanlar çocukları düşünmeye yönlendirmelidir. Olaylar içerisinde çocuğa bir şey öğretme kaygısı taşımamalıdır. Çocuk kitaplarında sunulan kahramanlar çocukların model alması açısından sosyal duygusal gelişimini etkilemektedir (Aram ve Avıram, 2009; Child, Potter ve Levine, 1946; Wenzel, 1948).

Araştırmaya katılan uzmanlar, çocuk kitaplarında devrik cümlelere ve argo kelimelere yer verilmemesi görüşüne dikkat çekmektedirler. Uzmanların Türkçe'nin doğru kullanılması, zaman kipinde devamlılığın olması, dil ve anlatımın merak uyandıracak nitelikte olması, zıtlıklara, yeni kelimelere ve kavramlara yer verilmesi gerektiği konusunda da görüş birliği sağlandığı görülmektedir. Benzer şekilde Nicholas (2007)'a göre de çocuk kitaplarında, çocuğun ana dilini doğru öğrenebilmesi için, doğru ifadelerle yer verilmelidir. Çocukların zaman algısı ilkel seviyede olduğu için (dün-bugün, sabah-akşam) zaman kipine dikkat edilmelidir (Tuğrul, 2002). Yavuz (2000)'a göre okul öncesi dönemde beyin gelişimi hız kazanmaktadır. Bu nedenle çocuk kitaplarında yeni kelimelere ve kavramlara yer verilmesi, çocuğun yeni öğrenmeler gerçekleştirmesini desteklemektedir.

Araştırma bulgusuna göre, çocuk kitapları planlanırken birbiriyle ilişki olmayan detaylardan arındırılmalıdır. Etkileşimli kitap okumayı ve düşünme becerilerini desteklemek için kitabın sonunda kitabın içeriğiyle ilgili etkinliklere ve sorulara yer verilmelidir. Hikaye olumlu bir sonla bitmeli ya da çocuğun tahmin etme becerisini desteklemek için açık uçlu bırakılmalıdır. Çocukta kaygı uyandıracak olumsuz bir son olmamalıdır. Griffith, Beach, Ruan ve Dunn (2008)'a göre de detaylı ve karışık plana sahip bir kitap çocuğun kitaba ilgisinin azalmasına neden olmaktadır. Bu nedenle çocuk kitaplarında plan dikkat edilmesi gereken önemli bir husustur. Kardeş Koçak (2017) planın gelişme bölümünde, problem durumunun açık bir şekilde verilmesi ve sonuç bölümünde çocuğu düşünmeye teşvik edecek şekilde oluşturulması gerektiğini vurgulamıştır. Dağlıoğlu ve Çakmak (2009)'a göre çocuk kitapları çocukta olumlu duygular uyandırmalıdır. Çocuklara olumsuz örnekler sunacak, umutsuzluk içeren sonlar olmamalıdır. Kitabın sonunda çocuğa sorulacak sorulara yer verilmelidir. İncelenen alanyazında kitabın sonunun açık uçlu bırakılmasına ilişkin bir bilgiye rastlanmamıştır.

Çalışmadan elde edilen tüm bu sonuçlar, 48-66 aylık çocuklar için hazırlanan kitapların çocukların gelişimlerine uygun olmasının önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. Bu bağlamda çocuk kitabı yazarlarının, çizerlerinin ve yayınevlerinin çocukların gelişim özellikleri konusunda bilgi sahibi olmaları ve/veya üniversitelerin ilgili bölümleri (Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü, Çocuk Gelişimi Bölümü, Görsel Sanatlar Bölümü, Psikoloji Bölümü, Edebiyat Bölümü, Basım Yayım Bölümü) iş birliği içinde olmaları önerilmektedir. Çocuk kitapları, çocuğun yetişkinle inceleyebileceği ve çocuğun yalnız inceleyebileceği kitaplar olmak üzere iki kategoride ele alınmalı, ekonomik kaygılar nedeniyle ciltleme, kağıt gibi biçim özelliklerini göz ardı edilmemelidir. 21. yüzyıl problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcılık, yenilikçilik, inisiyatif kullanma ve kendini yönlendirme gibi düşünme becerilerinin ön plana çıktığı dönem olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle sadece önceden belirlenmiş sonları olan kitaplar yerine çocukları eleştirel düşünmeye yöneltecek, yaratıcılıklarını ve farklı bakış açıları geliştirmelerini destekleyecek sonu açık uçlu olan kitaplar da tasarlanması önerilmektedir. Bunlara ek olarak, çocuk kitapları çocukların gerçek yaşama açılan pencereleridir. Bu nedenle değişen aile yapısı ve günümüz

olumsuz şartları da düşünülerek çocuğun yaşaması muhtemel zorlu konuları (ölüm, boşanma, yeniden evlenme, istismar-cinsel gelişim, göç vb.) içeren kitaplar çocuğun gelişim özelliklerine uygun kurgularla tasarlanması ve bu kitapların sayılarının artırılması önerilmektedir.

5.Kaynakça

- Ager, A., Stark, L., Akesson, B., & Boothby, N. (2010). Defining best practice in care and protection of children in crisis-affected settings: A delphi study. *Child Development*, 81, 1271-1286.
- Alkan Ersoy, Ö., & Bayraktar, V. (2015). *Okul öncesi dönemde çocuk edebiyatı kavramı ve çocuk kitaplarının özellikleri*. F. Temel ve A. Turla (Ed.). *Her yönüyle okul öncesi eğitim içinde* (s. 9-41). Ankara: Hedef Yayıncılık.
- Aydın, M. (2000). *Çocuk kitaplarında bulunması gereken eğitsel özellikler*. Ankara: I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu, Sorunlar ve Çözüm Yolları Kitabı.
- Aygün, A. (2014). *2004-2013 yılları arasında yayımlanan resimli öykü kitaplarında metin-resim ilişkisinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Alpöge, G. (2003). Çocuk edebiyatının çocuk gelişimine katkısı. *Çoluk Çocuk*, 24, 32-33.
- Aram, D., & Aviram, S. (2009). Mothers' story book reading and kindergartners socioemotional and literacy development. *Reading Psychology*, 30, 175-194.
- Armağan, C. (2004). Çocuk yazınında dil ve sorumluluk. *Çağdaş Türk Dili Dergisi*, 195, 103-106.
- Aslan, C. (2006). *Çocuk yazınında mizah kullanımının bilişsel, duyuşsal ve toplumsal yönden önemi*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Baker, L., Scher, D., & Mackler, K. (1997). Home and family influences on motivations for reading. *Educational Psychologist*, 32, 69-82.
- Bilgin, H. (2011). *5-6 yaş çocuklarına yönelik 1990-2010 yılları arasında basılan resimli kitapların çocuğa görelilik kavramına göre incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Brookshire, J., Scharff, L. F., & Moses, L. E. (2002). The influence of illustrations on children's book preferences and comprehension. *Reading Psychology*, 23, 323-339.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (19. bs.) Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ciravoğlu, Ö. (2000). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Esin yayınevi.
- Child, I. L., Potter, E. H., & Levine, E. M. (1946). Children's textbooks and personality development: An exploration in the social psychology of education. *Psychological Monographs*, 60, 1-54.
- Çakmakçı, N. (2011). *Çocuk kitaplarında oyun öğesi ve okul öncesi eğitim amaçlı etkileşimli çocuk kitabı tasarım çalışması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çınar, İ. (2009). Çocuk kitaplarında bulunması gereken bazı özellikler. [https://scholar.google.com.tr/scholar?hl=tr&as_sdt=0%2C5&q=%C3%87%C4%B1nar%2C+%C4%B0.+%282009%29.+%C3%87ocuk+kitaplar%C4%B1nda+bulunmas%C4%B1+gereken+baz%C4%B1+%C3%B6zellikler.&btnG=](https://scholar.google.com.tr/scholar?hl=tr&as_sdt=0%2C5&q=%C3%87%C4%B1nar%2C+%C4%B0.+%282009%29.+%C3%87ocuk+kitaplar%C4%B1nda+bulunmas%C4%B1+gereken+baz%C4%B1+%C3%B6zellikler.&btnG=adresinden) adresinden 04.07.2018 tarihinde erişildi.
- Çiftçi, F. (2013). Çocuk edebiyatında yaş gruplarına göre kitaplar ve özellikleri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1).
- Dağlıoğlu, H. E., & Çakmak, Ö. Ç. (2009). Okul öncesi çocuklarına yönelik yayınlanan hikâye kitaplarının şiddet ve korku öğeleri açısından incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 23, 510-534.

- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve içyapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Fakültesi Dergisi*, 2, 12-27.
- Dilidüzgün, S. (2003). *Çocuk edebiyatı ve eğitsel özellikleri* (ss. 197-204). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Döl, A. (1999). *0-6 yaş çocuk kitabı resimlemeleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Elfeddali, C. B., Mesters, I., Wiers, R. W., & De Vries, H. (2010). Factors underlying smoking relapse prevention: Results of an international delphi study. *Health Education Research Advance Access*, 25, 1008-1020.
- Ersoy, Ö., Avcı, N., & Turla, A. (2009). *Bilmece tekerleme parmak oyunu ve şiirler*. İstanbul: Morpa.
- Ersoy, Ö., & Bayraktar, V. (2015). *Okulöncesi dönemde çocuk edebiyatı kavramı ve çocuk kitaplarının özellikleri*. A. Turla (Ed.), *Okulöncesi dönemde çocuk edebiyatı içinde* (ss. 10-41). Ankara: Hedef Yayınları.
- Fletcher, K. L., & Reese, E. (2005). Picture bookreading with young children: A conceptual frame work. *Developmental Review*, 25, 64-103.
- Griffith, P. L., Beach, S. A., Ruan, J., & Dunn L. (2008). *Literacy for young children*. London: Corwn Press.
- Gönen, M. (2000). *Resimli çocuk kitaplarının içerik, resimleme, fiziksel özellikleri ve Türkiye’de son on yılda resimli kitaplar alanında yapılmış tezler*. I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Gönen, M., Katrancı, M., Uygun M., & Uçuş, Ş. (2011). İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının, içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi, Hacettepe Üniversitesi, *Eğitim ve Bilim*, 36, 160, 250-265.
- Gönen, M., & Işıtan, S. (2006). *Resimli çocuk kitaplarının benlik kavramıyla ilgili konuları içermesi yönünden incelenmesi*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Gönen, M., Uludağ, G., Tanrıbuyurdu, E., & Tüfekçi, E. (2014). 0-3 yaş çocuklarına yönelik resimli çocuk kitaplarının özelliklerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 126-139.
- Güleç, H. Ç., & Geçgel, H. (2006). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Herring, M. C. (2004). Development of constructivist-based distance learning environment. *The Quarterly Review of Distance Education*, 5, 231-242.
- Hsiao, C. Y., & Chang, Y. M. (2015). A Study of the use of picture books by preschool educators in outlying. Islands of Taiwan. *International Education Studies*, 9, 1-19.
- Hsu C. C., & Sandford B. A. (2007). *The Delphi technique: making sense of consensus*. Accessed October 14, 2017. <http://pareonline.net/pdf/v12n10.pdf>. adresinden erişildi.
- İpek-Yükselen, A., & Bencik-Kangal, S. (2011). *Resimli çocuk kitaplarının renk kavramı kazanımı üzerine etkisinin incelenmesi*. III. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Karatay, H. (2011). *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı el kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Kardaş Koçak, M. (2017). *2000-2004 yılları arasında okul öncesi dönem çocukları için yayınlanmış olan hikaye kitaplarının dış yapı, içyapı ve resimleme nitelikleri açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Kaya, M. (2011). *Çocuk edebiyatının işlevi, amacı ve özellikleri*. H. Küçük (Ed.), *Eğitim-Sen ilköğretim çocuk edebiyatı kitap kataloğu içinde* (ss. 12-14). Ankara: Eğitim Sen Yayınları.

- Kiefer, B. Z., Hepler, S. I., Hickman, J., & Huck, C. S. (2007). *Charlotte Huck's children's literature*. Mc Graw-Hill Companies.
- Kul, N. (2014). *Evrensel bakış açısıyla ülkemizde 1930-2010 yılları arasında basılan resimli çocuk kitapları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kocabaş, İ. (2017). *Çocuk kitabı seçim kriterleri ve 1997 yılını kapsayan bir değerlendirme*. <http://www.bby.hacettepe.edu.tr/yayinlar3.asp>. 10.07.2018 tarihinde erişildi.
- Konar, E. (2006). *Çocuk gelişiminde kitabın önemi*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Konar, E., & Sargın, N. (2004). *1995-2002 yılları arasında yayımlanan okul öncesi hikaye kitaplarındaki bazı kavramların içerik ve kitapların biçimsel olarak incelenmesi*. Erken Çocukluk Eğitiminde Sanat Sempozyumunda sunulan bildiri. Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi, Ankara.
- Korkmaz, H. E., & Erden, M. (2012). The characteristics of the curriculum for designing democratic educational environment. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 2496-2502.
- Körükçü, Ö. (2012). Okulöncesi eğitime yönelik resimli çocuk kitaplarının bulunması gereken temel özellikler açısından incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 243-254.
- Leech, K., A., & Rowe, M., L. (2014). A comparison of preschool children's discussions with parents during picture book and chapter book reading. *First Language*, 34, 205-226.
- Mardi, H. Ö. (2006). *Çocuk kitapları resimlemede karakter yaratma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- McIlrath, C., Keeney, S., McKenna, H., & McLaughlin, D. (2010). Benchmarks for effective primary care-based nursing services for adults with depression: a Delphi study. *Journal of Advanced Nursing*, 66(2), 269-281.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2013). *Çocuk gelişimi ve eğitimi, çocuk edebiyatına giriş*. http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/%C3%87ocuk%20Edebiyat%C4%B1na%20Giri%C5%9F.pdf adresinden 29.03.2017 tarihinde erişildi.
- Nicholas, J. L. (2007). *An exploration of the impact of picture book illustrations on the comprehension skills and vocabulary development of emergent readers*. Yayınlanmamış doktora tezi, Louisiana State University.
- Nodelman, P. (1996). *The pleasures of children's literature*. Longman Pub Group.
- Norton, D. E. (1991). *Through the eyes of a child: An introduction to children's literature*. Maxwell Macmillan International Pub. Group.
- Oğuzkan, F. (2006). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ortiz, C., Stowe, R., M., & Arnold, D., H. (2001). Parental influence on child interest in shared Picture book reading. *Early Childhood Research Quarterly*, 16, 263-281.
- Özyar, G. S. (2012) *Okuma becerisinin geliştirilmesi ve çocuğun dil-kavram gelişmesi bağlamında Yalvaç Ural'ın çocuk kitapları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Peng, J. (2009). *An educational analysis of Chinese business development strategies by United States agri cultural companies: A delphi study*. Unpublished doctoral dissertation. Purdue University.
- Rossmann, M., & Carey, Y., D. (1995). Yetişkin Eğitimi ve Delphi Tekniği; Açıklama ve Uygulama. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7, 233-237.
- Saçkesen, S. (2008). *Çocuk kitapları seçiminde anne-babaların ve okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Sarı, N. (2006). *Çocuk kitapları illüstrasyonları üzerine bir araştırma ve bir örnekleme*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Sawyer, W. (2004). *Growingup with literature*. Clifton Park, NY: Thomson/Delmar Learning.
- Semerci, Ç., & Semerci, N. (2001). Program geliştirmede delphi, dacum ve meslek analizi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 241-250.
- Senechal, M., Cornell, E. H., & Broda, L. S. (1995). Age-related differences in the organization of parent-infant interactions during picture book reading. *Early Childhood Research Quarterly*, 10, 317-337.
- Sever, S. (1995). Çocuk kitaplarında bulunması gereken yapısal ve eğitsel özellikler. *Abece Eğitim ve Ekin ve Sanat Dergisi*. 107, 14-15.
- Sever, S. (2015). *Çocuk ve edebiyat (8. bs.)*. Ankara: Tudem Yayıncılık.
- Skulmoski, G., Hartman, F., & Krahm, J. (2007). The Delphi Method for graduate research. *Journal of Information Technology Education*, 6, 21-42.
- Strickland, D. (1977). *Promoting Language and Concept Development Literature and Young Children*. III National Council of Teachers of English, Urbana.
- Şahin, A. E. (2001). Eğitim ve araştırmalarında delphi tekniği kullanımı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 20, 215-220.
- Şeref, G. (2008). *Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik masal kitaplarındaki illüstrasyonların incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Şirin, M. R. (2000). *99 soruda çocuk edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Tanaş, R. (2013). *Teknik eğitim fakültelerinin teknoloji fakültelerine dönüştürülmesi uygulamasının delphi tekniğine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim
- Tanju, E. H. (2010). Çocuklarda kitap okuma alışkanlığına genel bir bakış. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 6, 30-39.
- Taşdemir, M. (2005). Eğitsel Bir Materyal Olarak Çocuk Hikâye ve Romanlarının Nitelik Düzeyi. *Milli Eğitim*, 33, 168.
- Terrell, R. (2009). *Determining an effective current and future enterprise architecture in the federal government: A delphi study*. Unpublished doctoral dissertation. Walden University.
- Tosunoğlu, M., & Kayadibi, N. (2006). *Türkiye’de 2000-2005 yılları arasında devlet tarafından yayımlanmış çocuk kitaplarının biçim ve içerik analizi*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu’nda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- Tuğrul, B. (2002). 4-10 yaş grubunda çocukları olan ailelerin çocuk kitapları hakkındaki görüşlerinin ve tutumlarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 21-30.
- Tuğrul, B., & Feyman, N. (2006). *Okul öncesi çocukları için hazırlanmış resimli öykü kitaplarında kullanılan temalar*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu’nda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Turla, A. (2015). *Okul öncesi dönemde çocuk edebiyatı (2. bs.)*. Ankara: Hedef CS Basın Yayın.
- Veziroğlu, M., & Gönen, M. (2012). Resimli çocuk kitaplarının MEB Okul Öncesi Eğitim Programı’ndaki kazanımlara uygunluğunun incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 163, 227-237.
- Yılar, Ö., & Celepoğlu, A. (2013). *Çocuk yayınları ve bu yayınlarda bulunması gereken temel unsurlar*. Yılar, Ö. ve Turan, L. (Ed.). Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı içinde (4. Baskı). Ankara: Pegem.

- Young, S. J., & Jamieson, L. M. (2001). Delivery methodology of the Delphi: A comparison of two approaches. *Journal of Park and Recreation Administration*, 19 (1), 42-58.
- Zeliff, N. D. ve Heldenbrand, S. S. (1993). "What Has Being Done In The International Business Curriculum?". *Business Education Forum*, 48 (I),23-25.
- Wenzel, E. (1948). Children's literature and personality development. *Elementary English*, 25, 12-34.
- Whitehurst, G. J., & Lonigan, C. J. (1999). Child development and emergent literacy. *Annual Progress In Child Psychiatry And Child Development*, 37-76.
- Wilson, D., Koziol-McLain, J., Garrett, N., & Sharma, P. (2010). A hospital-based child protection programme evaluation instrument: A modified delphi study. *International Journal for Quality in Health Care*, 22, 283-293.

6.Ekler

Ek-1 Delphi Uygulaması Sonunda Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

Delphi Uygulaması Sonunda “Boyut” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

Farklı boyutlarda kitaplar (dev-cep boy, dikey-yatak ve dikdörtgen-kare vb.) olmalıdır.
Çocuğun elinde ya da kucağında (iki kucak genişliği) tutabileceği boyutta olmalıdır.

Delphi Uygulaması Sonunda “Kapak” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

Kapak resimli olmalıdır.
Kapak resimleri estetik değer taşımalıdır.
Kitabın adı ön kapakta yer almalıdır.
Kitabın yazarının adı ve çizerinin adı ön kapakta yer almalıdır.
Kitabın hangi yaş grubuna hitap ettiği kapakta yer almalıdır.
Kitabın tanıtımına yönelik bir iç kapak olmalıdır.
Kapak resmi içerikle örtüşmelidir.
Kapakta içerikle ilişkili çocuğun beklemediği (dikkat çekici, gülünç ve şaşırtıcı) öğeler olmalıdır.
Kapakta korku ve kaygı verici görseller olmamalıdır.
Kitap kapağı kalın ve dayanıklı malzemeden yapılmalıdır.
Kapak mat malzemeyle selofanlanmalıdır.
Cilt kapağı kalın mukavvadan olmalıdır.
Cilt kapağı kalın kartondan olmalıdır.

Delphi Uygulaması Sonunda “Ciltleme” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

Kitapların ciltlemesi ipe yapılmalıdır.
Kitapların ciltlemesi telle yapılmamalıdır.
Kitap yapıştırıcıyla ciltlenecekse dikilmelidir.
Karton kitaplarda pres cilt kullanılmalıdır.

Delphi Uygulaması Sonunda “Malzeme-Kağıt” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

Kağıt, birinci kalite olmalıdır.
Kağıt, mat (göz alıcı beyazlığı azaltılmış) olmalıdır.
Saman kağıt olmamalıdır.
Kağıt 2. hamur ve 3. hamur kağıt olmamalıdır.

Delphi Uygulaması Sonunda “Ağırlık” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

Kitap kalın sayfalı olmalıdır.

Kağıdın ağırlığı 90 gramın altına düşmemelidir.

Kitap ağırlığı, kitabın büyüklüğüne, sayfa sayısına ve malzemeye bağlı olmalıdır.

Delphi Uygulaması Sonunda “Basım (Tipografi)” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

Temiz bir baskı olmalıdır.

Delphi Uygulaması Sonunda “Harf-Yazım-Noktalama” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

Harf büyüklüğü 20-24 punto olmalıdır.

Az sayıda yazı içermelidir.

Yazılar resmin üstünde olmalıdır.

Yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine uyulmalıdır.

Delphi Uygulaması Sonunda “Sayfa Düzeni” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

Sayfanın dörtte üçü resim, dörtte biri yazı olmalıdır.

Anlatılan olay, uygun bir sıra içinde sayfaya/sayfalara yansıtılmalıdır.

Metin ve metne ait resim aynı sayfada olmalıdır.

Yazı ile resim birbirine karışmamalıdır.

Delphi Uygulaması Sonunda “Resimleme” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

Resimler dikkat çekici olmalıdır.

Resimler yaratıcı olmalıdır.

Resimler estetik açıdan değer taşımalıdır.

Resimler anlaşılır olmalıdır.

Görsel öğeler (resimler) o sayfada anlatılanlarla ilgili olmalıdır.

Resimlerdeki karakterler ve semboller içerik ile uyumlu resimlenmiş olmalıdır.

Resimleme illüstratörler (uzman kişiler) tarafından hazırlanmalıdır.

Resimlemede karakter nasıl resmedildiyse aynı şekilde devam ettirilmelidir.

Kitabın bütününde uygulanan teknikte tutarlılık olmalıdır.

Resim ile açıkladığı olay aynı sayfada bulunmalıdır.

Resimler kahramanların yaşadıkları ruhsal durumları duyumsatabilmelidir.

Sayfa tasarımında yazı resim üzerine basılacaksa, zeminle yazı arasında ton farkı olmalıdır.

Resimlemelerde, çocuklar resimlere baktığında anlatılmak isteneni anlamalıdır.

Yazı-resmin ağırlığı 1/4 olmalıdır.

Delphi Uygulaması Sonunda “Tema” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

Farklı kültürleri tanıtmalı ve saygı duygusu uyandırmalıdır.

Çocuğu olumsuz davranışlara yönlendirebilecek ve kaygılandırarak temalar işlenmemelidir. (Düşmanlık, ceza, aldatmaca, saldırganlık, ayıp ve günah vb.)

Çocuğun olumlu davranışlar kazanmasına destek olacak temalar işlenmelidir. (Yardımlaşma, sevgi, dostluk vb.)

Bilimsel süreç becerilerini destekleyen temalar olmalıdır.

Tema örneklendirme ile duyumsatılmalıdır.

Tema tanık gösterme ile duyumsatılmalıdır.

Tema karşılaştırma ile duyumsatılmalıdır.

Tema evrensel değerler içermelidir.

Delphi Uygulaması Sonunda “Konu” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

Konusu düşündürücü olmalıdır.

Konusu özgün olmalıdır.

Bireysel farklılıkları görme ve saygı duymayı öğretmelidir.

Dünyadaki farklı kültürlerden örnekler içermelidir. (Örn; aborjinleri, kanguruları, igloyu öğreneceği hikayeler)

Aile kavramının algılaması desteklemelidir.

Araştırma ve sorgulama isteğini uyarmalıdır.

Çocukların içinde bulundukları dönemde yaşaması muhtemel zorluklar (kardeş kıskançlığı, boşanma, doğum, ölüm, cinsellik vb.) konu olmalıdır.

Şiddet, korku, nefret, keder, intikam, baskı gibi negatif yüklü konular olmamalıdır.

Çocuğun neden sonuç ilişkisi kurabilmesine yardımcı olmalıdır.

Tek ve doğru bir düşüncenin empoze edilmemesine dikkat edilmelidir.

Öyküler mizah içermeli; eğlenceli olmalıdır.

Cinsiyet rolü, etnik özellik gibi konulardaki kalıp yargılardan uzak olmalıdır.

Konu aniden kesilmemeli, olumlu ve belirli bir sonla bitmelidir.

Konu tamamlanmadan, çocuğa tamamlama imkanı sunulmalıdır.

Kitapta kurgulanacak etkinliklerin oyun temelli olmasına özen gösterilmelidir.

Bilgi verilen kitaplarda (fen kitapları, gezi hikayeleri) bilgiler doğru ve güncel olmalıdır.

Dünyada olup biten her şey, çocuk kitaplarının konusu olmaya elverişlidir.

Yaşamda var olan çatışmalar, çocuklara özgü kurgularla yansıtılmalıdır.

Ele alınan düşünce, olay ya da durum ile tema arasında güçlü bir ilişki olmalıdır.

Dini konulara yer verilmemelidir.

Çocuk kitapları, çocuğa toplumsal rollerini sezinletirken kadın ve erkeğe eşit yaklaşmalıdır.

Çocuk edebiyatı ürünleri, yaşamı tozpembe göstermemelidir.

Çocuk kitapları, yaşamı sadece iyi-kötü gibi gerçekdışı bir nitelikte sunmamalıdır.

Önemli olan nelerin yazılacağı değil, nasıl yazılacağıdır.

Konu evrensel değerleri içermelidir.

Çocuk edebiyatı yapıtları, gelenekleri bugünün açısından eleştirel bir bakışla sunmalıdır.

Delphi Uygulaması Sonunda “Kahraman” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

Çocukların rahatlıkla özdeşim kurabilecekleri karakterlere yer verilmelidir.

Gerçekte olmayan kahramanların bazıları bir objeyle somutlaştırılmalıdır. (Cadı ve süpürgesi)

Karakter özellikleri çocuğun ilgisini canlı tutmalıdır. (Mücadeleci, araştırmacı, maceracı, meraklı)

Karakter inandırıcı ve devingen olmalıdır.

Karakter, hiçbir biçimde öğüt ve emir vermemelidir.

Karakterler korku dolu ve ürkütücü olmamalıdır.

Çocuk kitaplarında kahramanlar idealize edilmemelidir. Olumlu ve olumsuz, zayıf ve güçlü yanlarıyla anlatılmalıdır.

Delphi Uygulaması Sonunda “Dil ve Anlatım” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

Türkçe doğru ve etkili bir şekilde kullanılmalıdır.

Çok uzun ve karmaşık cümleler içermemelidir.

Sözcük dağarcığını geliştirecek yeni sözcükler ve kavramlar içermelidir. (Kibirli, akçe, aloe vera vb.)

Metinde cümle sonlarında oluşturulacak kafiyeler ve şiirsel bir dil kullanılmalıdır.

Öyküleyici metin türünde olmalıdır.

Verilmek istenen kavramlar tekrarlarla sunulmalıdır.

Zıtlıkları içeren kavramlara yer verilmelidir.

Hangi zaman kipiyle başladıysa aynı zaman kipiyle devam etmelidir.

Soyut kavramlar yaşamın içinden somut durumlarla aktarılmalıdır.

Argo kelimelere, etiketlemelere ya da lakap takmaya yer verilmemelidir.

Uzun tasvirler ve ruh çözümlemeleri olmamalıdır.

Delphi Uygulaması Sonunda “Plan” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

Hikaye sonunda tahmin etme için sorular olmalıdır.

Hikayeyi kendine göre tamamlaması ve resmetmesi için yerler içermelidir.

Kitabın dramasını, resimlerini, dansını, şarkılarını, kuklalarını veya farklı yorumlarını yapabilmesi için bölümler, yönergeler eklenmelidir.

Çocukların bakış açılarına göre tamamlayabileceği sonuç kısımları oluşturulmalıdır.

Çocuk kitaplarında çocuğa sunulan ileti, olayın akışı içinde çocuğun düşünme becerilerine göre açıklık kazanmalıdır.

Olaylarda gereksiz ayrıntılar olmamalıdır.

Birbirlerinden kopuk olaylara yer verilmemelidir.

STRUCTURED ABSTRACT

WHAT SHOULD BE THE APPROPRIATE BOOKS FOR 48-TO-66-MONTH CHILDREN? A DELPHI STUDY

1.Introduction

It is of a great importance to cultivate a reading habit and affinity for books in children from an early age. The most fun and effective tool for this endeavor is children's books. Through the provision of children's books that are elaborated to appeal to interests and curiosity of children from an early age, conducting children to regard reading as fun and thus develop a positive attitude towards reading can be achieved. There is no doubt: the only benefit of children's books is not that they are positively influencing children's attitudes towards reading. According to many experts, these books specifically

prepared for children support the development of critical thought, creativity and problem-solving skills and etc. by providing children with new information, concepts and experiences and thus support children in all areas of in a positive way (Alkan Ersoy and Bayraktar, 2015; Alpöge, 2003; Aslan, 2006; Baker, Scher and Mackle, 1997; Civaroglu, 2000; Dağlıoğlu and Çakmak, 2009; Dilidüzgün, 2003; Gönen, 2000; İpek-Yükselen and Bencik-Kangal, 2011; Kiefer, Hepler, Hickman and Hucks., 2007; Leech and Rowe, 2014; Özyar, 2012; Sever, 2015; Strikland, 1977; Tanju, 2010; Turla, 2015).

However, it is not possible to say that each child's book that entertains children will have a positive impact on the development of children. Veziroğlu and Gönen (2012) examined 250 children's book published in Turkey, according to the development area mentioned in 2006 Ministry of Education's Preschool Curriculum and detected that only 18.5% of above mentioned books correspond to these educational attainments. Dağlıoğlu and Çakmak (2009)'s study in which they examined 174 books found that majority of children's book do not have the necessary qualifications to have a positive impact on children; furthermore, they revealed that those books have violent and horror elements that could adversely affect the development of children. These and similar pieces of research show clearly that every child's book do not support the development of children. In this respect, there is a need for a general framework that can guide the children's book authors, publishers, and parents in terms of what format and content these books should have.

When the studies conducted in Turkey with a view to determine what properties should be included in children's books and whose target group is preschool are examined, it is seen that studies generally compile opinions generally accepted in terms of content and form and they put forward features to be included in compiling children's literature text. (e.g. Aydın, 2000; Çınar, 2009; Çiftçi, 2013; Ersoy and Bayraktar, 2015; Gönen, 2000; Karatay, 2011; Kocabaş, 2017; Körükçü, 2012; Sever, 1995; Yılar and Celepoğlu, 2013). It can be seen that although there is not a framework for evaluating the suitability of the Children's books for their development, there are numerous studies conducted to inspect and assess the quality of children's books from different dimensions. (e.g. Bilgin; Döl, 1999; Fletcher and Reese, 2005; Gönen, Katrancı, Uygun and Uçuş, 2011; Gönen, Uludağ, Fındık-Tanrıbuyurdu and Tüfekçi, 2014; Güleç and Geçgel, 2006; Hsiao and Chang, 2015; Körükçü, 2012; Kul, 2014; Nodelman, 1996; Norton, 2007; Şeref, 2008; Taşdemir, 2005). All of these studies show that researchers created a list of criteria according to the information they obtained as a result of literature survey and they evaluate books via this list.

There is a lack of criteria to determine whether or not children's books contribute to the development of children, both for the process of redaction that can help authors and to guide parents through the process of selection. If it is requested that not only children's books entertain while reading but also, they have a positive effect on the child's development and not any negative effects on children, it is necessary that authors and illustrators produce books supporting the development and parents choose the books with these qualities (Sawyer, 2004; Sever, 2015). In this context, it is becoming increasingly important to put forward what qualifications are needed in children's books that can contribute to the development of children. In this respect, the study is looking for an answer to this problem: "What kind of children's books are appropriate for the children aged between 48 and 66 months?"

2. Method

2.1. Research Model

Qualitative research method of case study was employed in this study aiming to determine the necessary features of children's books for the children aged between 48 to 66 months. Case study is defined as the method in which an existing event, a program, an environment or interconnected systems or social groups are analyzed in a detailed manner (Büyüköztürk, Çakmak Kılıç, Akgün, Karadeniz and Demirel, 2015). To determine the characteristics of children's books in accordance with the development level of children, the Delphi technique allowing to ensure consensus among subject area experts through consecutive survey applications was used.

2.2. Study Group

Participant group of the research was determined by the utilization of maximum variation sampling which is a sampling method helping distinguish the similarities and differences in cases that include diversity. Criterion of expertise was defined as "working in the field of children's literature" for academicians and "writing books for children aged between 48 to 66 months" for authors. As a result of the research in this direction, a letter of invitation describing the contents of the study via email has been sent to 276 academics who work at 61 universities throughout Turkey in the academic year of 2016-2017 at departments of Pre-school Education and Child Development and 20 children's book authors. This invitation received a favorable response from 42 experts. 30 experts (Female: 21; Male: 9) in Delphi's first round and 19 experts (Female: 10, Male: 9) in the second and third rounds responded to the survey.

2. 3. Data Collection and Analysis

The data were collected using Delphi technique consisting of 3 rounds in this study whose objective is to determine the characteristics of children's books appropriate for the developmental levels of children aged between 48 to 66 months.

2. 3. 1. First Round of Delphi

In this study, 42 specialists who agreed to participate in the study were sent an e-mail: "How should be the features of children's books appropriate for the development level of children aged between 48 to 66 month? " Experts were given 10 days during which they were asked to report their answers. Within the specified time period, 30 subject experts (24 academicians, 6 children's book writers) send their response and the Delphi's First Round was terminated. Responses given by subject experts were ranked by converting into articles, analyzed by content analysis method (categorical analysis), and 217 items were enumerated under 14 categories organized under 2 main themes.

2. 3. 2. Second Round of Delphi

In the second round of Delphi, 217 items obtained as a result of categorical analysis of opinions from experts in the first round was ranked as 7 likert (1 = not at all, 7 = strongly agree) and sent out via e-mail to 30 specialists who responded in the first round. For each of the 217 items from the experts, they should score between 1 (I do not agree) and 7 (I absolutely agree) and write a statement on the points they prefer for each item. Ten days were given for response to experts. At the end of the given period, 19 subject experts (15 academicians, 4 children's book writers) sent theirs response. The first quarter (Q1), median (Md), third quarter (Q3) and inter-quarter width (Q3-Q1) statistics were calculated for each item in response to incoming responses. Explanations on the agreement/disagreement decisions of the experts were also combined in a separate form.

2. 3. 3. Third Round of Delphi

In the third round of Delphi, a separate form was prepared to be sent to each expert. In this form, in addition to 217 items in the second Delphi round, there are (Q1), the median (Md), the third quarter (Q3) and the inter-quarter range (Q3-Q1) statistics calculated according to the points given by the experts for each item in the second round and other experts' answers.- The form also contains information on what these statistics mean and how they should be handled. Experts were also asked to examine these statistics and remark their evaluation ratios by comparing group tendency with their own responses and. They were also told that they could change their responses if they deemed necessary. In addition, a form has been sent to the experts on this tour that includes explanations of their agreement/non-agreement ratings in the second round. At the end of 10 days given to experts, 19 subject experts (15 academicians, 4 children's book writers) gave their opinion and, thus, the third round was completed and the Delphi process was terminated.

3. Discussion, Conclusion and Suggestions

In this study, in line with expert opinions, there was the effort to determine the characteristics of children's books suitable for developmental characteristics of children aged between 48 to 66 months. In the first round of Delphi, experts' answers to the question "What should be the appropriate children's

book features for the development of children aged between 48 to 66 month?" were analyzed and 2 general theme (form and content) and a total of 217 qualities emerged, enumerated in 14 categories under these themes. At the end of the third round of Delphi, over 108 of these 217 qualifications a consensus occurred among experts.

4. Annexes

Annex 1 Items for which a consensus was reached at the End of Delphi Application

Items for which consensus was reached at "Dimension" Category At the end of the Delphi Implementation

There should be books in different sizes (giant-pocket size, vertical-bed and rectangular-square, etc.).

They should be in the size that the child can hold in his hand or lap (two lap width).

Items for which a consensus was reached at "Dimension" Category at the end of the Delphi Implementation

The cover should be illustrated.

Cover paintings must have an aesthetic value.

The title of the book should be on the front cover.

The name of the author and the illustrator of the book should be on the front cover.

Age group the book appeals to should be mentioned on the cover.

There should be an inner cover for the introduction of the book.

The cover image should overlap with the content.

On the cover, there should be items associated with the content that the child does not expect (eye-catching, amusing, and surprising).

There should not be visuals that could induce fear and anxiety on the cover.

The book cover should be made of thick and durable material.

The book should have a cellophane cover with a matte material.

The binder should be made of mill-board.

The binder should be made of card board.

Items for which a consensus was reached at "Book Binding" Category at the end of the Delphi Implementation

The binding of books should be done with a rope.

Binding of books should not be done by wire.

If the book is to be bound with glue, it should be stitched.

Hardback should be used in cardboard books.

Items for which a consensus was reached at "Material-Paper" Category at the end of Delphi Application

Paper should be first quality.

The paper should be matt (reduced whiteness).

Straw paper should not be used.

Paper should not be lightly glazed or newsprint.

Items for which a consensus was reached at "Weight" Category at the end of the Delphi Implementation

The book should not be made of thick pages.

The weight of the paper should not fall below 90 grams.

The size of the book should be determined depending on the size of the book, number of pages and the material used.

Items for whom a consensus was reached at "Printing (Typography)" Category at the end of Delphi Implementation

The printing must be clean.

Items for which a consensus was reached at "Letter-Writing-Punctuation" Category at the end of Delphi Implementation

The letter size should be between 20 to 24 points.

They should have few scrip.

Scrips should be at the top of the image.

The rules of spelling and punctuation must be observed.

Items for which a Consensus was reached at "Page Layout" Category at the end of Delphi Implementation

Three quarters of the page should be painting and one-fourth of the page should be scrip.

Narrative should be reflected in an appropriate order of page/pages.

The text and images corresponding to the text should be on the same page.

The text and the picture should not be intermingled.

Items for which a consensus was reached at "Illustration" Category at the end of the Delphi Implementation

The pictures should be eye-catching.

Pictures should be creative.

Pictures should have an aesthetic value.

Pictures should be understandable.

Visuals (pictures) should be about the events described on the page.

Characters and symbols displayed in the pictures should be illustrated compatible with the content.

Illustration should be prepared by illustrators (experts).

If the character is pictured in a certain way in the drawings, it should be continued in the same way.

The technique used in the book should be consistently applied in the whole book.

The picture and the event it describes should be on the same page.

The paintings should be able to reflect the mental states of the heroes.

If the text will be printed above a painting on page design, there should be a tone difference between the background and the text.

For illustrations, the children should be able to understand what is intended to be explained.

The ratio of the text/image must be 1/4.

Items for which a consensus was reached at "Theme" Category at the end of the Delphi Implementation

It should promote different cultures and inspire respect.

Actions that could lead the child to negative behaviors or make him/her anxious should not be treated. (Hostility, penalty, scam, aggression, opprobrium, sin etc.)

The themes that will help children develop positive behaviors should be treated. (Solidarity, love, sharing, etc.)

The themes should support scientific process skills.

The themes should be given a sense with the utilization of sampling.

The theme should be sensed by witnesses.

The theme should be sensed by comparison.

Theme must include the universal values.

Items for which a consensus was reached at "Topic" Category at the end of the Delphi Implementation

The topic should be thought-provoking.

The topic should be original.

The topic should teach them to see and respect individual differences.

They should include examples from different cultures around the world. (E.g.; stories that will give information on aborigines, kangaroos, igloo)

Perception of the concept of family should be supported.

They should induce the desire for query and research.

They should cover possible difficulties children may encounter in the era they find themselves (sibling(s) jealousy, divorce, birth, death, sexuality, etc.).

Negatively charged topics such as violence, fear, hate, grief, revenge, oppression should not be treated.

It should help the child establish a cause and effect relation.
 Care must be taken not to impose a single and correct thought.
 Stories should contain humor and be funny.
 Stereotypes such as gender roles, ethnic characteristics, should be avoided.
 The topic should not be cut abruptly; there should be a positive and a specific end.
 Before the subject is complete, the child should be offered the opportunity to complete it.
 Care should be taken that activities fictionalized in the book be game-based.
 Information given in the books (especially in science books and travel stories) must be accurate and up-to-date.
 Everything that's going on in the world is suitable for being the subject of children's books.
 Contradictions in life must be reflected in a set-up in a way appropriate for the imagination of children.
 There must be a strong relationship between the thought, the event or situation discussed and the theme of the book.
 Religious topics should be avoided.
 Children's books, while discerning social roles, must treat men and women equally.
 Children's literature should not show the life as all cakes and ale.
 Children's books should not reflect life in an unreal fashion such as only good-bad.
 The important thing is not what to write, but how to write.
 Topics should include universal values.
 Works of children's literature should offer a critical look at traditions from today's perspective.

Items for which a consensus was reached at "Heroes" Category at the end of the Delphi Implementation

Characters that children can easily identify with themselves should be chosen.
 Some of the heroes that do not exist should not be embodied with objects. (Witch and her broom)
 Character traits should keep children's interest alive. (Fighter, researcher, adventurer, curious)
 Character must be credible and dynamic.
 Characters should not in any way give advice and orders.
 Characters should not be fearful and scary.
 Heroes should not be idealized in children's books. They should be narrated with both positive and negative sides, with their strengths and weaknesses.

Items for which a consensus was reached at "Language and Narrative" Category at the end of the Delphi Implementation

Turkish should be used correctly and effectively.
 There should not be very long and complex sentences.
 New words and concepts that would enrich vocabulary should be included. (Arrogant, mite, aloe vera etc.)
 Rhymes that would be constructed at the end of a sentence and poetic language should be used in the text.
 They must be of narrative text type.
 Concepts desired to be given must be submitted with repetitions.
 Concepts that contains contrasts should not be included.
 The sentences must end with the same tense they start with.
 Abstract concepts must be conveyed through concrete situations in life.
 Slang words, labeling or nicknames should not be given a place.
 There should be no long descriptions and psychoanalysis.

Items for which a consensus was reached at "Plan" Category at the end of the Delphi Implementation

At the end of the story, questions should be aroused to allow anticipation.
 There should be spaces that would allow children to finish or illustrate the end in their own ways.

Sections and instructions should be included to allow the child to make different interpretations of the drama, pictures, dance, songs or puppets of the book.

Result sections of should be created in which children can complete according to the their point of view.

The message presented to the child in the children's books must be clear in the course of the event according to the child's thinking skills.

The incidents should not be contain unnecessary details.

There should not be room for disconnected events.
